

MINISTRY OF
JUSTICE
Tūhū o te Tūre

**Coronial
Services**

Pe a maliu faafuasei se tasi

Se taiala i tautua mo suesuega i maliu i Niu Sila

O le a faafesootaia oe e le faauluuluga o le suesuega o se maliu, i le faagasologa o lea suesuega.

E mafai ona e tusi iinei faamaumauga e maua i ai:

**Faauluuluga o le
suesuega**

Telefoni

Imeli

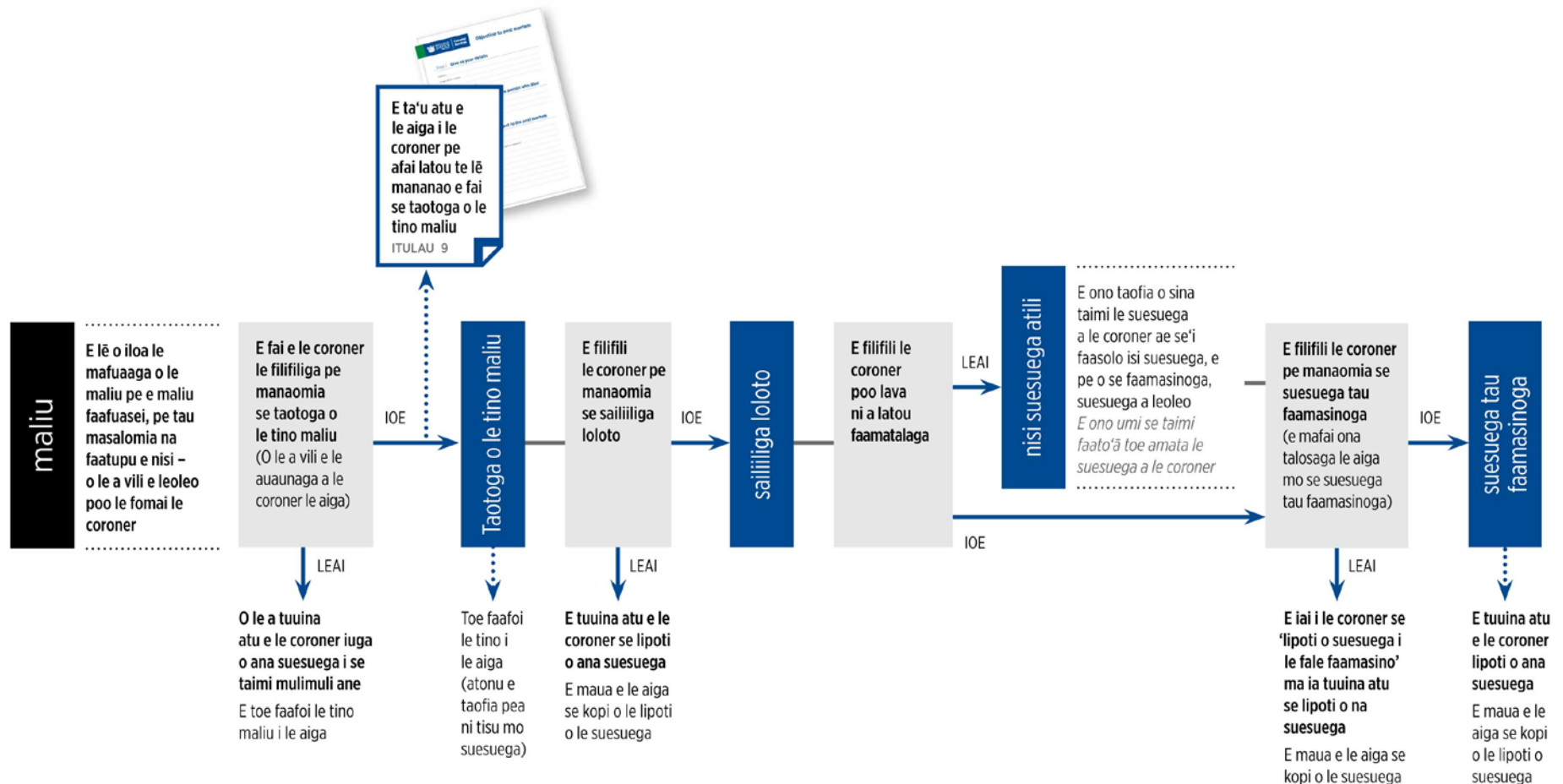
E faigata tele le feagai ai ma se maliu. E matou te naunau e fesoasoani atu i se tele matou te mafaia – afai e iai se vaega o suesuega a le coroner e te fia maua i ai ni faamatalaga, ia e faafesootai atu le tagata oloo faaulu i ai ia suesuega.

O faamatalaga uma e faafesootai ai ofisa o auaunaga a le coroner, e maua i la matou upega tafailagi justice.govt.nz/coroners

Siata o le faagasologa o galuega a le coroner

Ua saunia leni siata ina ia e malamalama i le gasologa o galuega a le coroner.

Talu ai e esese uma lava maliu, atonu o le a lē tutusapau ai se mea na oo ia te oe ma mea ua ta'ua iinei.

Mataupu

Aso muamua e lua...	2
Sitepu muamua	6
Taotoga o le tino maliu	9
Tisu mo suesuega	12
Ua mae'a le taotoga o le tino maliu	14
O le ā le inquest?	15
Iuga o suesuega a le coroner	17
Mauaina o fesoasoani	18
Faamatalaga o upu	19

Aso muamua e lua...

E tele faaiuga e moomia ona faia i uluai itula e 48 talu ona maliu se tasi, ma atonu o le a tele foi ni mea e te fia fesili ai foi oe. O le a faailoa atu i leni tamaitusi poo ā faaiuga e moomia ona e faia, e tali ai foi nisi o au fesili i le mea ua tupu i le taimi nei, ma faasino atu auala e te ono maua ai se fesoasoani.

Aisea e aafia ai leoleo?

E faaaogā e le coroner ina ia:

- sailiili le mafuaaga o le maliu, pe afai na maliu se tasi i se auala e lē masani ai pe e lei iloa e nisi
- faamautinoa oloo faafesootai atu pea le aiga i uluai faamatalaga e mauaina.

Aisea e aafia ai le coroner?

Ta'ua i le tulafono e tataui i le coroner ona faia se suesuega i le maliu, pe afai:

- na maliu faafuasei
- na aafia ai ni uiga sauā
- e lē o iai se mafuaaga mautinoa
- na pule i le ola
- na maliu a o nofo lea tagata i lalo o le vaavaaiga a le Malo (i se falepuipui poo nofoaga mo ē faaletonu mafaufau)
- na maliu mai se taotoga sa fai i sona gasegase.

O le ā e fai e le coroner?

E tatau i le coroner ona faamautinoa poo ai moni le tagata lea ua maliu, pe na faapefea ona maliu, ma mea na tutupu seia oo atu i le taimi na maliu ai. E mafai foi ona fai se fautuaga a le coroner ia taumafai e taofia ai le toe tupu mai o se mea faapea i se isi foi tagata. Atonu latou te tãpã foi se isi faalapotopotoga e fesoasoani mai i le suesueina o le maliu pe afai e aogã le faia faapea.

O le a vili atu oe e le vaega oloo galulue ma le coroner

Afai ua faatulaga oe o le sui o le aiga e fesootai mai i ai poo se tagata vavalalata o le aiga, o le a vave ona vili atu ia te oe se tasi mai le vaega oloo galulue ma le coroner (Coronial Services team) a le Matagaluega o Faamasinoga, pe a uma ona logoina oe e uiga i le maliu. Faitau le vaega oloo sosoo mai, i ituaiga o fesili o le a latou fesiligia ai oe.

E mafai lava e soo se tasi mai le aiga vavalalata o le tagata ua maliu, ona vili atu i le ofisa o le coroner i lea faaitu, auã oloo lisi uma atu i le upega tafailagi faamatalaga uma ua iai justice.govt.nz/coroners

O le a manaomia ona fai sau faaiuga i mea nei

Vili le pule o le falemalii

E matou te fautuaina e lelei pe a vave ona e vili e faafesootai le pule o le falemalii mo le faia loa o tapenaga e faatali ai le taimi e aumai ai i tua le maliu mai le faleoti.

E mafai ona e maua uma pule o falemalii e latou te faia se tautua sili ona lelei mo le tou maliu, pe a saili i le upega tafailagi a le asosi o pule o falemalii a Niu Sila (Funeral Directors Association of New Zealand - FDANZ) fdanz.org.nz poo le upega tafailagi a falemalii tutoatasi (Independent Funeral Homes), le nzifh.org.nz

E mafai ona latou faia tapenaga mo le maliu, ma fesoasoani atu i le auala e maua ai le pepa maliu.

E lē faapea e tatau lava ona e faaaogā se pule o se falemalii. E te maua mai le Matagaluega o Mataupu Faalotoifale ni faamatalaga i le auala e te faia ai lava e oe tapenaga o mea mo lou maliu pe a oo mai lena taimi.
0800 220 52 52 | dia.govt.nz

Teena le fai o se taotoga o le tino maliu

Atonu o le a manaomia e le coroner se fomai faapitoa (pathologist) e iloiloina lelei le tino o le tagata ua maliu ina ia iloa pe na faapefea ona maliu – e ta’ua i le faaperetania, o le post mortem poo le autopsy. E ono manao le pathologist e matuā vailiili uma vaega o le tino o le tagata maliu. Latou te ono aveina foi ni tisu poo ni mea ninii o le tino (e pei o le toto) e fai i ai suesuega.

Afai e te lē manao e fai lenei mea, ia vave ona faailoa i le auunaga a le coroner i totonu o le 24 itula talu ona logo atu le faaiuga a le coroner e manaomia ona fai se taotoga i le tino maliu.

E tatau ona silasila le coroner i le tetee a le aiga, ae mafai lava ona ia poloaia le faia o se taotoga i le tino maliu. Afai e tupu lena mea, ae oloo tou teena pea le faia, e tatau ona tou talosagaina le Faamasinoga Maualuga ina ia toe iloilo le faaiuga a le coroner i totonu o le 48 itula talu ona fai le faaiuga a le coroner e faia pea le taotoga.

O le faaiuga mai le Faamasinoga Maualuga e faasino mai uma i le aiga ma le coroner.

Afai na maliu le tagata e mafua mai i se soligatulafono, e lē mafai la ona e teena le faia o se taotoga i le tino maliu.

O le itulau e 9 oloo iai nisi faamatala e uiga i taotoga o tino maliu.

Mauaina mai o ni tisu o le tino

Afai e fai se taotoga o le tino maliu, e ono aveese mai e le pathologist ni tisu o le tino (e pei o se toto) e fai ai ni suesuega. A uma le taotoga o le tino maliu, o le a fesiligia oe pe te manao e toe faafoi atu ia outou nei tisu, pe a uma sailililiga a le coroner.

O nisi taimi e faaaogā uma lava tisu i suesuega na fai, ae afai e totoe nisi mea, ona fai lea o lau filifiliga pe te manao e toe faafoi atu ia te oe. Afai e te manao ai, atonu o le a faafoi atu i totonu o se *testtube* poo se *microscope slide*.

E lē faatagaina ona teu e le pathologist ni tisu o se tino maliu se’i vaganā ua faataga atu e le coroner. O nisi taimi e manao le pathologist e teu pea nisi tisu ne’i iai nisi suesuega e toe faia i le lumanai.

O le itulau e 12 oloo iai nisi faamatala e uiga i tisu mo suesuega.

Sitepu muamua

O le ā le coroner?

E faasino atu i tagata ofisa o le faamasinoga, e pei o ni faamasino. O i latou o ni loia ua agavaa e faatinoina suesuega i se maliu e tupu faafuasei, e lē iloa le mafuaaga ma e tau masalomia na faatupu e se tasi.

Le mea ua tupu nei

Pe afai ua logo atu i le coroner le maliu o se tasi, o mea nei e mafai ona latou faia:

- filifili pe iai pe leai foi, sana tiute tauave e faia ai se suesuega i le maliu (talía pe teena se gaioiga tau faamasinoga)
- amata se suesuega
- poloaia se taotoga o le tino maliu (o loo iai i le itulau e 9 nisi faamatalaga e uiga i taotoga o tino maliu).

O le ā le coroner's inquiry?

O se suesuega faaetulafono i se maliu na tupu i Niu Sila. E umi ona faagasolo le faiga, ae lē o se mea e faatasi lava ona fai ma uma ai loa. E tatala atu e coroner a latou suesuega, ina ia latou maua atili ai nisi faamatalaga poo ai lea tagata ua maliu, ma o fea, o anafea ma na faapefea ona maliu.

E ta'u atu e leoleo i se coroner pe afai o le oti o se tasi e faafuasei, e mafua mai i ni uiga sauā, poo ni tulaga e masalomia na faatino e nisi. Afai o le a galue le coroner i lea maliu (faia se faamasinoga), o le a latou tǎpā loa le faia o ni sailiiliga loloto.

O nisi taimi – pe afai o se maliu mai le soifua matua – e mafai e le coroner ona fai sana ia lava suesuega e aunoa ma le tatala atu i tua mo ni sailiiliga loloto.

Aisea e tatala ai e le coroner le avanoa mo se sailiiliga loloto?

Ina ia faamautinoa ai poo ai le tagata lea ua maliu, ma ia manino i le taimi, le auala ma le mafuaaga na maliu ai. O le isi vaega tāua o le matafaioi a le coroner, o le fai o ni ana fautuaga poo ni ona manatu e ono taofia mai ai se isi tagata i le oo foi i ai o se maliu faapea.

Atonu latou te filifili foi, mo se isi pulega, e pei o le Pulega o Vaalele Sivili (Civil Aviation Authority) poo Leoleo poo le Health and Disability Commissioner, e faia suesuega i le maliu ina ia mafai ona iloa poo le ā se mea e mafai ona fai ina ia avea ai Niu Sila o se nofoaga saogalemu e soifua ai.

E tatau ona faia se sailiiliga pe a foliga mai na pule le tagata i lona soifua.

E tatau foi ona faia se sailiiliga pe afai o lea tagata:

- sa i lalo o le taofiga a leoleo
- sa falepuipui
- sa tausii i se aiga i le polokalame a le Child, Youth and Family (CYFS)
- sa nofo i se aiga na tausii ai pe afai o le faatulagaga lena a le malo
- sa taofia ma faia i ai ni togafitiga mo le gasegase o le mafaufau
- sa taofia ma faia i ai togafitia mo sona faafitauli o le pulea e le 'ava malosii poo fualaau faasāina
- sa lē atoatoa lona malosii ma sa tausii i se nofoaga sa faamalosi ai le toe faafosisia o lona malosii.

O fea le taimi e tatala ai e le coroner le avanoa mo se sailiiliga loloto?

E masani ona vave fai lava ina ua maliu se tasi, ae o nisi taimi e alu ai ni vaiaso a o lei faia se faaiuga a le coroner pe tatau ona fai se sailiiliga loloto.

O nisi taimi e talosagaina ai e le coroner se isi ituaiga o suesuega, atonu o se suesuega faafomai (e pei o se taotoga e faia i le tino maliu, poo se lipoti a le fomai) poo se suesuega o le saogalemu ma le soifua maloloina (OSH), ina ia mafai ai ona fai sana faaiuga pe tatau ona tatala le avanoa mo se sailiiliga loloto.

O nisi taimi o le a faatali laitiiti e le coroner le faiga o se sailiiliga se'i maua mai le iuga o se isi sailiiliga (e pei o se faaiuga mai leoleo, poo se suesuega e faia e le Ministry of Business, Innovation and Employment, poo le Health and Disability Commissioner).

E faigata ona iloa lelei poo le ā le umi o le a faagasolo ai se sailiiliga loloto, auā e eseese uma lava maliu, ma e tatau ona faatali le coroner ina ia lava le tele o ni faamaoniga.

O le a logologopuialii pea oe e le auaunaga a le coroner e tusa ai o le faagasologa o a latou suesuega.

Pe o le a aofia ai o tatou aiga ma fanau?

O le a aofia ai o tatou aiga ma fanau pe a latou mananao ai, pe manaomia foi ona latou auai.

O le a mautinoa lava le faailoa mai i le aiga vavalalata o le tagata ua maliu, o vaega taitasi oloo faagasolo ai le suesuega a le coroner, ma e iai taimi o le a manao ai le coroner ina ia faia e le aiga ni filifiliga e mo le tagata lea ua maliu.

Afai e manao oe poo se isi foi o le aiga, e fai ma logo atu poo faapei mai le faagasologa o suesuega, e mafai ona fesootai atu i le oloo faauluulu i ai suesuega a le coroner.

E sili atu ona faigofie, pe afai e filifilia e le aiga so latou tagata se toatasi e faia fesootaiga ma le auaunaga a le coroner. E tatau la i lea tagata ona faamautinoa oloo avanoa i taimi uma e fesootai atu ai le auaunaga a le coroner, ma ia lotomalie foi e faailoa atu ia te ia faamatalaga uma, ona ia logo ai lea o isi uma tagata o le aiga.

Afai e iai se mea e te le o mautinoa ai, fesili atu i le vaega oloo galulue ma le coroner.

Taotoga o le tino maliu

O le taotoga o le tino maliu e pei lava o taotoga ia e fai i gasegase. E masani ona atoatoa lelei le taotoga o le tino maliu e fai e le pathologist e ala i le matuā vaiiili uma o fafo ma totonu o le tino o le tagata.

O mea e maua mai le taotoga a le pathologist o le a mafai ai e le coroner ona malamalama i le auala na maliu ai le tagata.

E filifili le coroner pe tatau ona fai se taotoga o le tino maliu, ona logo atu lea i le aiga.

Afai e masalomia se auala lē sa’o na oti ai le tagata, e masani la ona fai atoatoa se taotoga i lona tino maliu.

O fea e fai ai le taotoga o le tino maliu?

E masani ona fai i se falemai o latalata ane, oloo iai so latou faleoti ma oloo avanoa ai foi se pathologist e mafai ona ia faia lea taotoga.

O nisi taimi e ono faia lea taotoga e se pathologist e faia ma sailiiliga faasaienisi, o se tasi faia nisi ana aoaoga faaopoopo ma e masani ona nafa ma tulaga faapea e maliu ai se tasi i ni tulaga lavelave pe matuā masalomia lava. Lea e ono manaomia ai ona faia le taotoga o le tino maliu i se faleoti o latalata ane ma e faia ai ma suesuega faasaienisi, ma atonu e moomia ai ona avatu le tino maliu i se isi vaega o le atunuu.

Pe o le a totogi e le aiga le taotoga o le tino maliu?

Leai. E tusa foi pe tatau ona avatu le tino maliu i se isi falemai e fai ai lenei taotoga, e lē totogia lava e le aiga se mea. O le a totogi uma o se vaega o le suesuega oloo faagasolo.

O le ā le umi e fai ai le taotoga o le tino maliu?

E taumafai lava le pathologist ia vave ona fai lea taotoga (e masani lava o le aso faigaluega lava e sosoo ai). O nisi taimi pe alu ai le lua i le tolu aso o fai – ona o nisi o mafuaaga, atonu e iai nisi fomai faapitoa (specialists) e manaomia ona auai atu ina ia matuā mae’ae’a atoatoa le faiga o le suesuega.

A aumai loa le faatagaga e le coroner e aveese ai le tino maliu mai le faleoti, ua mafai loa e le pule o le falemaliu ua tou faatulagaina, ona piki mai le tino maliu ma amata loa tou tapenaga mo le falelauasiga.

O le ā le lipoti o le taotoga o le tino maliu?

E faasino atu i tusitusiga a le pathologist, e avatu ai i le coroner sona manatu i le auala na maliu ai le tagata, ma o le a fesoasoani i le coroner e fai ai sana faaiuga pe tatau ona fai se suesuega faaletulafono.

O le aso lava lea e mae'a ai le taotoga o le tino maliu, o le a tuu atu ai e le pathologist se lipoti puupuu i le coroner, ae atonu e tele ni masina faatoa mae'a lelei le lipoti atoa o le taotoga sa fai.

Ona o oe o le sui o le aiga vavalalata, o le a logo atu oe e tusa o le lipoti o le taotoga, ma e mafai ona e tãpã se kopi o le lipoti ma e lē totogia lena kopi. Ae afai o se lipoti mai suesuega a leoleo, atonu la e lē mafai ona e maua se kopi o lena lipoti.

Atonu e aofia ai i lena lipoti ni faamatalaga e lagalagã ai ni lagona tiga, ma atonu foi e faigata le gagana faafomai oloo tusia ai, e mafai ai la ona e talosaga atu i le fomai tausi a le tou aiga, e faamalamalama ane le lipoti ia te oe.

Faapefea pe afai e lē talia e a tatou aganuu poo tatou talitonuga faalelotu le faia o ni taotoga i tino maliu?

E tatau ona e vave logoina le auaunaga a le coroner pe afai e te lē manao e fai se taotoga. O le a silasila le coroner i lou manaoga a o faia lana filifiliga pe manaomia ona fai se taotoga o le tino maliu.

Peitai e masani lava ona moomia e le coroner le faia o se taotoga o le tino maliu, ina ia manino ai pe na faapefea ae pe aisea na maliu ai. Ae afai e fai lava le faaiuga a le coroner e

fai pea le taotoga e ui e te lē ioeina, oloo iai le 48 itula e mafai ai ona fai sau talosaga i le Faamasinoga Maua iuga ina ia toe lloilo le faaiuga a le coroner.

Pe a faatino le taotoga o le tino maliu e ui ina e teena

O i latou uma e aofia i le faiga o le taotoga, e latou te taulimaina lava i se auala faaaloalo le tino o le tagata ua maliu.

O le a taumafai malosi coroners e faia le mea silisili ina ia aua ne'i mafatia ou faalogona.

Pe a talia e le coroner, e ono mafai ona e iai iina e latalata i le tagata ua maliu, a o latou iai i le faleoti.

E mafai foi ona e talosaga i le coroner pe mafai ona alu atu se isi tagata e fai ma ou sui i le taimi o le taotoga o le tino maliu – e pei o se fomai, tausi soifua, poo le pule o le fale maliu – ina ia toafilemu ai lou mafaufau. O le a talanoa muamua le coroner i le pathologist a o lei faia sana faaiuga pe faataga lena mea pe leai.

Coronial Services

Objection to post mortem

Step 1 Give us your details

Full name _____

Contact phone numbers _____

Email _____

My relationship to the person who died is _____

Step 2 Give us the details of the person who died

Full name of person who died _____

Date of death _____

Place of death _____

Step 3 Tell us why you object to the post mortem

What do you object to? _____

What are your reasons for objecting (such as cultural, spiritual, religious)? _____

O le pepa lenei e te faatumu e ta'u atu ai i le auunaga a le coroner e te lē manao e fai se taotoga i le tino maliu. E mafai ona e maua lenei pepa faatumu i le upega taifailagi.

ed _____
 Phone Written
nt
cision _____

Date _____
Coroner's name _____

Tisu mo suesuega

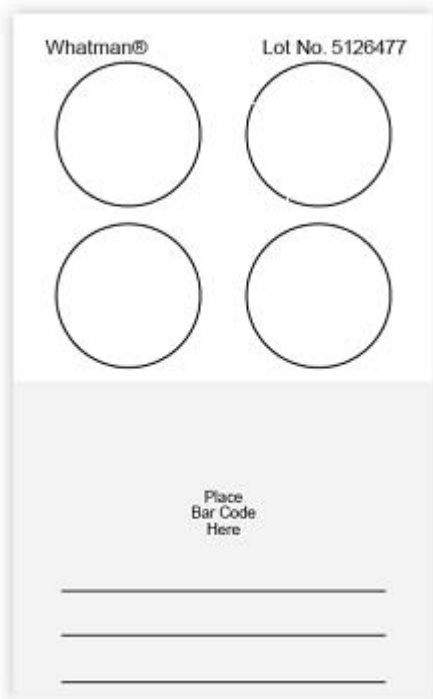
O ā tisu ma e faapefea ona faaaogā?

E ono aveese mai e le pathologist ni mea ninii mai totoga e pei o māmā ma le fatu, poo sina suavai, e pei o le toto, ina ia saili atili ai ni faamatalaga pe na faapefea ona maliu le tagata.

E fai a latou suesuega i nei mea, ma iloilo lelei i lalo o fa'ata faapitoa e faalapopoa ai mea ninii. O nisi taimi e avatu i nisi tagata atamamai faapitoa (e pei o tagata suesue i mea oona e pei o vailaau) i se isi itu o le atunuu, e latou te faia nei suesuega.

O le tele o nei tisu e matuā ninii lava ma e tele ina faaaogā e fai ai suesuega nei.

E lē faataga ona teu e le pathologist ni tisu poo ni mea faasuavaia e aunoa ma lona logoina o le coroner.

Tisu (o le telē lea) i se **wax block** (vaaiga mai le itu) ma se itu mafola o se tioata

Pepa o pisia i le toto (fua i le 60%)
o le a iai sina tamai pisia o le toto

Faapefea ona toe faafoi mai ia i tatou tisu?

A o lei aveesea mai le tino maliu mai le faleoti, o le a vili atu se tasi mai le auaunaga a le coroner, e logo atu oe pe afai o iai ni tisu oloo teu ese mo ni suesuega. E lima aso e avanoa e te logoina ai le auaunaga a le coroner pe afai e te manao e toe faafoi mai ia te oe tisu. E iai se pepa e tatau ona e faatumu ma avatu ia i latuo e talosagaina ai le toe faafoi mai o tisu ia te oe. E te maua lena pepa faatumu i le matou upega tafailagi.

O le a vili atu se tasi e faailoa ia te oe le taimi o le a faafoi atu ai na tisu, ma faamalamalama atu faatulagaga.

O le tele o taimi, e alu atu faapitoa se courier e momoli atu se tamai pusa. I totonu o le pusa, o le a iai lena tisu i totonu o se mea oloo faatolu ona matuā faamau lelei – atonu oloo i totonu o se *testtube* poo se *wax block*.

E lē mafai ona toe faafoi atu tisu seiloga ua faauma lelei e le coroner le suesuega. E ono alu ai le tele o ni masina poo ni tausaga foi.

Ae ā pe a manao le pathologist e teu e ia tisu?

O se tonu lelei foi. E manatu pathologists o se mea lelei pe a teu mo se taimi umi ni tisu ma DNA samples. O mafuaaga nei:

- A o faasolo pea i luma suesuega faafomai, e mafai ona toe fai nisi suesuega fou ma iu ina aliali mai ai nisi faamatalaga i le auala na maliu ai le tagata.
- Afai e toe aliai mai ni fesili i se taimi mulimuli ane, o le a mafai ona toe iloilo ai le mafuaaga o le maliu.
- E mafai ona toe iloilo mataupu ma iloa ai nisi faamai fou ma āuga fou.
- Afai e iai ni masalosaloga i se taimi mulimuli ane faapea atonu e iai se ma’i o le tagata ua maliu e ono tuufaasolo mai i isi tagata o le aiga, e mafai la ona toe faia nisi suesuega atili.

O le toe faia o ni suesuega i tisu atonu e ono sefe mai ai nisi soifua. Afai o le a toe faafoi nei tisu i le aiga, e tatau lava ona mafai ona fai ai nisi suesuega mulimuli ane. Afai e te manao e faafoi atu nei mea ia te outou, e tatau la ona toe faafoi atu le pepa faatumu i totonu o le lima aso talu ona logo atu oloo iai tisu ua teu ese.

Ua mae'a le taotoga o le tino maliu

E mae'a loa le taotoga o le tino maliu, faailoa atu loa e le pathologist i le coroner:

- le mafuaaga e latou te manatu na maliu ai le tagata
- pe o teu e le pathologist nisi tisu o le tino e fai ai nisi suesuega
- poo ā na tisu
- pe o le a faatama'ia na tisu pe a fai ai ni suesuega.

O le a faailoa atu foi e le vaega suesue a le coroner nei faamatalaga ia te oe.

Pe a mae'a le taotoga o le tino maliu, e mafai ona filifili le coroner pe:

- poloaia pe faatali mo nisi suesuega atili e fai e nisi tagata atamamai, e pei o Leoleo poo le Ministry of Business, Innovation and Employment
- faatali teisi le suesuega mo se isi taimi ae se'i fai le isi suesuega, e pei o suesuega a leoleo poo se faamasinoga
- fai loa le latou lipoti faai e faatatau i le maliu.

Pe a uma isi suesuega atili

O le taimi lava e maua uma ai e le coroner faamatalaga e latou te moomia mai isi tagata atamamai poo leoleo foi, ona iloilo loa lea o faamaoniga uma i totonu o le latou ofisa (e ta'ua lenei mea o 'iuga o suesuega i le faamasinoga' (chambers finding) poo 'faamatalaga tusitusia' (hearing on papers) pe poloaia se suesuega tau faamasinoga.

E leai se tasi e alu atu i le mea oloo fai ai suesuega a loa ma le faamasino. E faamalamalama e le coroner faamatalaga uma ua latou tauaaoina, ona fai ai loa lea o le latou lipoti faai e tusa ai o le maliu (issue finding).

Afai na pule le tagata i lona ola, e masani lava ona faaatoa ai lava iina le suesuega i le talanoaga ma le faamasino, e aunoa ma se suesuega tau faamasinoga.

E mafai e le aiga ona talosaga i le coroner e fai pea se suesuega tau faamasinoga. E mafai ona fesoasoani atu lē oloo faaulu i ai le suesuega ale coroner i lena itu.

O le ā le inquest?

O le inquest, o se suesuega tau faamasinoga oloo faasino atu i se mataupu e fofogaina i totonu o le fale faamasino, ina ia faia ai suesuega a le coroner e uiga i le maliu. E masani ona faia i totonu o se potu faamasino, ae mafai foi ona fai i soo se vaipanoa lava e manao ai le coroner.

O se suesuega i le mea na tupu, ae lē o se faamasinoga e pei ona masani ai i soligatulafono. E lē o se tiute a le coroner lona tuuaia o se tasi i le mafuaaga o le maliu.

E lē faia faaaloaia e pei ona masani ai faamasinoga o soligatulafono, ma e leai foi se saofaiga o faatonu (jury) e faaogā ai.

E soo se tasi lava e mafai ona auai i lea suesuega, e aofia ai le au tusitala. Peitai e mafai e le coroner ona filifili e taofi tagata uma mai le auai atu i le faagasologa uma o lea suesuega.

Aisea e fai ai se inquest?

Ina ia faamautinoa ai mea moni ma mea na siomia ai le maliu o se tagata.

Pe a fai le suesuega faapitoa, e fai molimau a tagata i le coroner, ma e faataga e lea suesuega leni molimau ina ia fesiligia pe faamanino atili.

O afea e fai ai le inquest?

Pe afai ua mae'a uma suesuega na faia i le maliu, ma ua aumai uma faamaoniga ma ua sauni foi e tauaao atu i le coroner.

E ono tele ni masina poo ni tausaga foi talu ona maliu se tasi, ae oloo faagasolo pea lea suesuega.

O le a logo atu e le auaunaga a le coroner (Coronial Services) le aiga i le nofoaga ma le aso o le a fai ai lea suesuega.

O le ā le umi e faagasolo ai se inquest?

E fuafua lava i le lavelave o mea e fesootai ma le maliu. O le tele o suesuega faapea e mae'a lava i se aso se tasi pe lē atoa foi se aso, ae mafai foi ona toso lava mo le tele o vaiaso.

O le ā le mea e tupu i se inquest?

O le coroner, o ia e taitaia lea suesuega, ma o ia foi e pa'ū i ai mea uma e tutupu i lena potu faamasino.

E tautatala pe faitau atu ni faamatalaga a molimau ma tagata ua iai ni tomai faapitoa. O na faamatalaga e ono aofia ai se lipoti tusitusia mai le pathologist.

E mafai e le coroner ona fesiligia molimau ma tagata ua iai tomai faapitoa, ma e mafai foi e le aiga vavalalata ona fai atu ni fesili e talafeagai, pe faaaogā le latou loia e fesili atu.

E ono fai se faamatalaga a le coroner e uiga i le auala na tupu ai le maliu.

E mafai foi ona fai se manatu o le coroner e faatatau i le mea e mafai e le aiga ona fai e fesoasoani ai i le taofia mai o se isi tagata i le toe maliu ai foi i lea lava ituaiga o maliu.

O le ā le mea e tupu pe a mae'a le inquest?

E ono fai se faamatalaga a le coroner e tusa ai o le mea ua latou maua i le iuga o lea suesuega. E masani lava ona aumai mulimuli ane e le coroner se faamatalaga tusitusia o iuga o a latou suesuega.

Afai e iai se mea lē manuia o le a ta'u atu e le coroner e uiga i se tasi, o le a muamua ona latou ta'u atu lena mea a o lei faailoa faalauaitetele le iuga o le suesuega. O le faia faapena o le a maua ai e tagata se avanoa e tali mai ai, i latou lava pe tali mai e a latou loia.

E lomia e le coroner soo se mantu e fia faatū atu, o se vaega o le iuga o le suesuega, pe a oo ina tapuni lea suesuega.

Iuga o suesuega a le coroner

O le iuga o se lipoti e tusia e le coroner e tusa ai o mea moni e faatatau i le maliu. O le a ta'ua ai poo ai lea ua maliu, o anafea, i fea ma na faapefea onamaliu.

E ono fai foi e le coroner ni faamatalaga poo ni fautuaga e fesoasoani ina ia taofia mai ai le tutupu o ni maliu faapea i le lumanai.

O ai e mauaina se kopi?

O le aiga vavalalata.

E avau foi i isi tagata poo faalapotopotoga e ono aofia i le faiga o le suesuega.

O lipoti o suesuega a le coroner o se mea mo tagata lautele, ae mafai ona faatapulaa e le coroner le mafai e tagata lautele ona maua nisi vaega. Onao se tusinga mo le lautele:

- e mafai e le lautele ona talosaga mo se kopi
- e ave foi se kopi i le au faasalalau tala
- e ono lolomi foi i luga o le upega tafailagi a le auaunaga a le coroner.

E faapefea ona ou maua se pepa maliu?

O le a e moomia se pepa maliu ina ia faamautinoa ai se esetete.

E mafai ona e maua na pepa fanau ma le pepa maliu mai ofsa o faamaumauga o Aso Fanau, Maliu ma Faaipoipoga (se vaega o le Matagaluega o Mataupu Faalotoifale).
bdm.govt.nz

Mauaina o fesoasoani

O se taimi e faigata tele mo oe pe afai ua maliu sē pele ia te oe, ma ua lipotia atu lona maliu i le loia e faia suesuega i le pogai o le maliu. Peitai oloo iai i latou i lou vaipanoa e mafai ona fesoasoani atu.

E te maua le lisi o faalapotopotoga i le komiuniti, pe a saili i la matou upega o fesoataiga justice.govt.nz/coroners

Fesoasoani a le komiuniti

Fesoasoani mo lē oloo āfaina

Saunia fesoasoani faatino ma fesoasoani i lagona mafatia mo le 24 itula

0800 VICTIM (0800 842 846)
www.victimsupport.org

SANDS

Fesoasoani mo mātua faavauvau pe afai na fanau seelā le la pepe pe na fanau mai foi le pepe fou ae ua toe malaia.

contact@sands.org.nz sands.org.nz

SIDS NZ Incorporated

Fesoasoani mo le aiga ma le komiuniti pe afai ua maliu faafuasei se tamaitiiti

0800 164 455 (24 hours) info@sids.org.nz
sids.org.nz

Skylight

Fesoasoani i taimi faigata mo fanau ma aiga

0800 299 100 skylight.org.nz

Fesoasoani tau tupe

ACC

Fesoasoani pe afai na maliu se tasi o le aiga i se faalavelave faafuasei

0800 101 996 acc.govt.nz

Work and Income

mo se seleni e totogi ai le tapenaga o le maliu poo isi fesoasoani tau tupe (e fuafua i le tupe maua)

0800 559 009 winz.govt.nz

Fesoasoani faatino

Pe a fia maua se fale maliu e lata ane ia te oe, saili i le:

Asosi a Pule o Fale Maliu i Niu Sila (FDANZ)

funeralsnewzealand.co.nz

Fale Maliu Tutoatasi

nzifh.org.nz

Matagaluega o Mataupu Faalotoifale (DIA)

E mafai lava e soo se tasi ona faia tapenaga o le maliu – e lē na o le pule o se fale maliu. E maua mai le Matagaluega o Mataupu Faalotoifale faamatalaga i mea e manaomia ona fai.

dia.govt.nz

Faamatalaga o upu

Adjourn

Pe a tolopo e le coroner se latou sailiiliga loloto poo se suesuega tau faamasinoga, a o faatalitali mo nisi faamatalaga atili.

Coroner

O se loia agavaa ua tofia e avea ma se tagata ofisa o le faamasinoga, ua pei o se faamasino. E latou te faia suesuega i nisi o maliu ina ia iloa poo le ā le mea na tupu, ma pe iai se mea e mafai ona faia ina ia taofia mai ai le toe tupu o lenei mea i le lumanai.

Evidence

Soo se mea, e pei o le lipoti o se taotoga o le tino maliu, e mafai ona faaaogā e le coroner e avea ma faamaoniga e saili ai le mea na tupu.

Finding

O se lipoti faaii lenei a le coroner e faatatau i le maliu o se tasi. O le a aofia ai le poo ai lea tagata, na faapefea, aisea ma o anafea foi na maliu ai. Atonu foi o iai ma ni fautuaga i mea e mafai ona fai ina ia taofia ai le maliu o se tasi i lea lava auala.

Chambers finding

(fofogaina i totonu o potu faamasino, fofogaina i pepa)

O le taimi lea e faitau uma atu ai e le loia oloo sailia le pogai o le maliu, faamaoniga uma na latou aoaoina e faatatau i le maliu o se tasi, ina ia mafai ai ona latou tusia se aotelega o mea ua latou maua. E lē tutusa ma le faamasinoga faapitoa, auā e lē faatagaina tagata lautele e iai i le taimi lea Unlike an inquest, nobody attends a chambers finding and it is not open to the public.

Inquest

O se ituaiga o faamasinoga, lea e fesiligia ai e le loia oloo sailia le pogai o le maliu, nisi o tagata e iai o latou tomai faapitoa, faapea foi ma molimau, ina ia fai ni a latou faamatalaga, ina ia iloa e le loia poo ai le tagata lea ua maliu ma le pogai o le maliu, na faapefea ae o anafea foi na maliu ai.

Inquiry

Pe a manao le coroner e faia nisi suesuega atili i le maliu o se tasi, e mafai loa ona latou amata se sailiiliga loloto ina ia maua ai nisi faamatalaga atili.

Pathologist

O se fomai na aoaoina faapitoa e na te sailia se mafuaaga faafomai o le maliu o se tasi.

Post mortem (autopsy)

O se taotoga poo se iloiloga faafomai e fai i le tagata ua maliu, ma e mafai ona faia i lona tino atoa i fafo ma totonu foi. E faia lea taotoga e se pathologist.

Tissue samples

O ni tisu poo ni mea ninii o le tino o se tasi, e pei o le toto poo sina vasi vaega itiiti o se itutino e pei o le fatu, ina ia fai ai suesuega a le pathologist e saili ai le pogai na oti ai se tasi.

Retention

O le teuina lea o ni tisu e faaaogā mo suesuega, i se mea saogalemu, ina ia faaaogā e suesue ai le pogai o le maliu o se tasi.

MINISTRY OF
JUSTICE
Tāhū o te Ture

**Coronial
Services**

newzealand.govt.nz